

Izjaja vsak dan razen nedelje in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.
Price 10c

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostor:
2657 S. Lawrence av.
Office of publication:
2657 S. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XIII. Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 13. julija (July 13th) 1920. Subscription \$4.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 163.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KONVENCIJA DELAVSKE STRANKE NA DELU. ALI PRIDE ZDRUŽITEV?

FITZPATRICK IN WALKER STA POSTAVILA V PRAVO LUČ STARI STRANKI.

Komitej osem in štiridesetih pristika za združenje z delavsko stranko.

Chicago, Ill. — Ko je prišla konvencija delavske stranke v veliki dvorani "Doma cestnoželeznih uslužbencev," niso igrala hrupne godbe, profitarski patriotje z izredno velikim trebuhom niso mahali v dvorani ampak Max Hayes je stopil na govorniški oder, okrašen z zastavami in je s preprostimi besedami otvoril konvencijo delavske stranke, ki bo nekega dne igrala veliko ulogo v ameriški politiki, če se izkaže kot prava zastopnica delavskih interesov. V svojem govoru je omenil, da so se zbrale v Chicagu tudi razne politične skupine, ki se žele združiti z delavsko stranko in na programu delavske stranke.

Za njim je govoril John Fitzpatrick, predsednik "Delavske federacije" v Chicagu. V svojem govoru je obrnil stari stranki: demokratijo in republikanizem. Poudarjal je, da se je posrečilo republikancem in demokratom razvijati delavce, da jih trajno oblikuje / razdeljene v škodo delavcev.

Delegacije so mu hrupno pritrdile, ko je izjavil, da so kongresniki skozi leta "humbogizirali" ljudstvo in ga izdajali velikim interesom.

Platforma republikanske stranke odreka vse ljudstvo, kar je zastevalo, je nadaljeval govornik. O Coxu je rekel, da je orodje velikih interesov in navedel je, da je ob času jeklarske stavke poslat milijon v Canton, O. "Kakšno službo po pa izvršila ta skupina, če se naseli v Beli Hiši? Je vprašal govornik. Ko je govornik končal, je sledilo burno pritrdjevanje od vseh strani.

Poleg se burni aplavz in na govorniški oder je stopil C. J. France, zastopnik komiteja osem in štiridesetih. Cital je resolucijo, ki jo je sprejel komitej, v kateri apelira na delavsko stranko, da se jim pridruži v bitki proti republikancem in demokratom, da jih porazi.

Po odločitvi je bil izbran konferenčni odbor, obstoječ iz pet in dvajset članov, da se snide s konferenčnim odborom komiteja osem in štiridesetih in razgovorja o pridruženju komiteja osem in štiridesetih k delavski stranki.

John H. Walker, predsednik "Delavske federacije" v Illinoisu, je bil izvoljen trajnim prednikom konvencije.

Ko je Walker prevzel predsedništvo, je posvetil precej besed starima političnim strankama. V svojem govoru je spregovoril te značilne besede: "Menda ni nikogar, ki je informiran o aferah vaše vlade, ki ne ve, da je Palmer izbral delegate za konvencijo v San Franciscu." Rois Penrose pa grede iste zasluge za republikansko stranko. Na obeh konvencijah ni bilo enega delegata, ki je delavec. Ravno tako ni bilo delegata na obeh konvencijah, ki ni bil izbran od jeklarskega trusta ali enih korporacij, zastopajočih profitarske družbe in finančne interese. V dvorani se je pojavilo bučno odobravanje, ki je trajalo par minut, ko je govornik dokončal svoj govor.

Komitej osem in štiridesetih se ni ustanovil svoje stranke, ampak skuša napraviti nekakšno zvezo z delavsko stranko. Odprti zastopniki delavstva pravijo, da je zveza le tedaj mogoča, če ime ostane neizpremenjeno in se komitej izreče za platformo delavske stranke, to je za nacionaliziranje vseh produkejskih in distributivnih sredstev in ne samo za nacionalizacijo železnice in rudnikov. Da se dogovore o teh načelnih diferen-

PET TISOČ VOJAŠKIH BEGU. NOV OBDOBJENIH.

Washington, D. C. — Na zveznih sodiščih je bilo obsojenih pet tisoč oseb, ki niso hoteli iti k vojaškim naborom. Ubežniki so bili obsojeni od 30 dni do enega leta v zapor. Preiskave so dalje dognale, da se deset tisoč oseb, ki so bile podvržene registraciji, niso registrirale, in ravno tako velike število oseb ni odgovorilo pravilno na vprašalnih polah.

KONFLIKT MED GRKI IN ITALIJANI V TURCIJI.

Grki obtožujejo Italijane, da skrivaj pomagajo turškim nacionalcem.

MUSTAFA KEMAL VLEČE GRKE V PAST.

Carigrad, 11. jul. — Grške in italijanske čete so se spopadle v Nazillu, 25 milj severovzhodno od Aidina, ki se nahaja v italijanski zoni Male Azije. Grki zahtevajo, da imajo pravico stopiti na ozemlje italijanske zone in zasledovati turške nacionalce, ki tamkaj organizirajo napade na grške čete. Italijani odgovarjajo, da oni tam skrbijo za red in da ne potrebujejo Grkov.

Odnosaji med Grki in Italijani so zelo napeti. Grški poveljniki obtožujejo Italijane, da zadnji na razne načine pomagajo Turkom in ovirajo Grke v njihovih operacijah.

Carigrad, 11. jul. — Grška poročila iz Smirne o neprestanih zmagah so preveč optimistična in treba jih je vzeti z rezervo. Grki so res zasedli obrežne postojanke v Anatoliji in razpršili več turških tolpe, a do danes se niso bili v bitki s redno armado Mustafe.

Kemal paše, temveč so v boju izključno s tolpmi banditov, katere Kemal oskrbuje z orožjem in strelivom in jih vporablja kot svoje prednje straže. Dejstvo, da je ena teh tolpe pred par dnevi napadla in požgala vasa, ki se nahaja komaj šest milj od Carigrada in da so imeli napadalec strojnice, dokazuje, kako malo pomagajo vse grške zmage, dokler je Kemala armada in zaloga vojnega materiala nedotaknjena.

Kemalova taktika je, da izvajajo Grke v notranjost Anatolije, kjer njegove neredne tolpe lahko vodijo guerilsko bojevanje, medtem pa on organizira mušulmane v Mali Aziji. Zdaj vodi veliko propagando med Arabci v Siriji.

Kemal je pisal nekemu svojemu prijatelju v Carigradu: "Potrpite! Vojna ne bo končana v par tednih, temveč se lahko vleče več let. V začetku bomo izgubili dosti ozemlja, ampak bodočnost je naša."

Položaj v Carigradu je neznošen. Veliki vezir je odstopil in nihče neče prevzeti odgovornosti za novo vlado. Turki, ki so se pred kratkim tajili svoje simpatije z Rusijo, se zdaj odprto radujejo nad polomom Poljske.

Iz Jeruzalema poročajo, da se Arabci oborožujejo proti Francozom v Siriji. Angleški visoki komisar Herbert Samuel, ki je 30. junija dospel v Jeruzalem, je imel spremstvo osem oklopnih avtomobilov, iz katerih so morale strojne puške. Spopadi med židi in Arabci v Palestini so na dnevnem redu. Francozi so zadnje dni junija izkrenali 12.000 kolonijalcev (zamorcev) v Aleksandriji. Položaj v Ciliciji je vedno slabši.

AMUNDSEN NAPRAVI NOV POIZKUS, DA DOSEŽE SEVERNI TEČAJ.

Seattle, Wash. — Roal Amundsen, norveški odkritelj, ki se zdaj nahaja v Sibiriji, napravi nov poizkus, da doseže Severni tečaj. Na potovanje proti Severnemu tečaju se poda, ko dospe v Nome, Alaska.

eah, je vsaka stranka izbrala svoj konferenčni odbor, ki imata skupaj izdelati resolucijo.

JEKLARSKIM DELAVCEM SE OBETAJO NEPROSTVOLJNE POČITNICE.

ZASTOPNIKI DENARNE MOŠNJE ZVRAČAJO KRIVDO NA POMANKANJE ŽELEZNIŠKIH VOZ!

Ali je to edini vzrok, da industrija peša in se bližamo paniki?

Washington, D. C. — J. F. Townsend, zastopnik jeklarskih podjetnikov iz Pennsylvanije in Ohija, je pripovedoval pred zvezno meddržavno komisijo, da bodo prenehale z obratovanjem jeklarne in železarne in da bo na tisoče delavcev vrženih na cesto. Govoril je, da so jeklarne natečene z dovršenimi produkti in če ne pride od pomoči, da jih prične zapirati še pred dvanajstim julijem.

Rekel je, da je v jeklarnah toliko izdelanih produktov, da tehtajo 1.500.000 ton in da je treba zanje 28.300 železniških voz, da jih prepeljejo. Od teh produktov se nahaja v pittsburskem in johnstownskem jeklarskem okraju 641.500 ton, za katere potrebujejo 12.830 železniških voz, da jih prepeljejo na določeno mesto. Distrikt Buffalo-Cleveland-Lorain je ravno tako zabasan z dovršenimi produkti, kajti ti produkti tehtajo 346.332 ton in zanje potrebujejo 6.927 železniških voz. V youngstownskem distriktu imajo izdelanih 171.960 ton in zanje je treba 3.439 železniških voz. Tako je nateval distrikt za distriktom in pripovedoval, koliko voz potrebujejo, da prepeljejo izdelani produkt. Povdarjal je, da je ugašanje njih dvajset velikih peč, v katerih takoj zanetijo ogenj, ko se transportne razmere obrnejo na bolje.

N. J. Buffington, predsednik Illinois Steel kompanije, je pripovedoval, da primanjkuje tudi vozovi v čikaškem distriktu. Trdil je, da ne ve, kaj prinese bodočnost in da še niso izdelali načrtov, kaj bodo delali, če se pojavi splošna brezposelnost.

Ali je vse to res, kar so pripovedovali zastopniki jeklarskih magnatov? Deloma je res, ampak za takimi izpovedmi se skrivajo drugi nečedni nameni gospodov iz Wall Streeta.

Niti eden teh gospodov, ki so jasno kot beli dan povedali, da se je izkazala privatna železniška uprava, da ni vredna piškavega oreha, ni povdaril, da je treba nacionalizirati ameriške železnice, da se tako odpravi kaos v železniškem obratu. Vse niti ameriške veleindustrije vodijo v Wall Street.

Fakt postoji, da dvajsetega julija razglasi železniški delavski odbor svojo razsodbo. Ali so izlave jeklarskih magnatov v kakšni zvezi s to razsodbo? Zdi se, da so.

Na železnicaarji vladajo po izjavi jeklarskih magnatov že zdaj take razmere, da bo treba zapreti jeklarne, če se položaj ne spremeni. Zgodi se pa lahko, da bo povzročila mežde, ki da določi železniški delavski odbor, tako majhen, da železničarji ne bodo zadovoljni z njim. In kadar so delavci nezadovoljni, se izleže stavka.

Denarni mogotci v Wall Streetu bi radi preprečili to stavko, ali pa saj krivdo zanj zvrgli na železničarje. Prepričani so, da se položaj v železniškem obratu ne more zboljšati do dvajsetega julija, ker so časi minili, da je bilo treba le s palico potrkati na skalo sredi puščave, pa je iz nje prišla voda. Takih čudodelnih palic dandanes ni, s katerimi bi se potrkalo po železniški progi in železniški promet bi v redu. To vedo tudi gospodje jeklarski magnatje, in zategadelj je bedasto, če govore, ako se položaj ne spremeni v najbližji bodočnosti, bo treba zapreti jeklarne okoli dvajsetega julija. Ta dvajseti julij je že tukaj. Danes teden bo, in vsak otročaj ve, da je nemogoče spraviti v enem tednu promet na železnicaar v red. Za besedami jeklarskih mogotcev se skrivajo drugi nameni, ki govore le to, kar so jim naročili v Wall Streetu.

GENERALNA STAVKA V TAMPIGU, MEHIKA; ZVEZNE ČETE NA LJU MESTA.

Mexico City, Mehika, 12. jul. — V Tampicu, ki je središče mehiškega petrolejskega okrožja, je izbruhnila generalna stavka. Delavci so ostavili delo. Štrajk je nastal, ko je Transcontinental Oil Co. odklonila zahtevo za povišanje plače. Tukaj se govori, da stavko vodi organizacija I. W. W. in vlada je poslala vojaške čete na lice mesta.

NEMCI PREDLOŽILI NAČRT ODŠKODNINE.

Pripravljeni so plačevati letno obroko trideset let, toda prvi obrok so že plačali.

VIRTEMBERŽANI IN BAVARCI SO PROTI RAZOROŽENJU.

Spa, Belgija, 12. jul. — Nemška delegacija je večeraj predložila načrt vojne odškodnine, katero je pripravljena poravnati. Načrt se v glavnem glasi, da Nemčija plačuje letne obroke po gospodarski zmoglosti in cela vsota mora biti plačana v tridesetih letih. Nemčija smatra, da je že plačala prvi obrok 20 milijard zlatih mark, ki zapade 1. maja 1921, in sicer je po svojih računih plačala več kot znaša ta obrok. Nemčija ne more plačevati letnih obrov, ako ne bodo njeni dohodki pokrivali izdatkov; vsled tega je vprašanje nemškega premoga njeno življensko vprašanje in vrhutega mora imeti na razpolago živila, krmo in surovine iz inozemstva.

Dalje se Nemčija obveže, da pomaga vpostavliti večji del razdejanega severne Francije. V ta namen predlaga, da se ustanovi mednarodni sindikat, v katerem naj vse države, ki so bile v vojni, sodelujejo v finančnem in agrikulturnem vpostavljenju razdejanih pokrajin kakor tudi v zidanju cest in železnice in gradnji hiš bodi za bivanje poselnike ali nove naseljenice. Sindikat naj najame delavce in nemški delavci morajo imeti enake pravice kot zavezniški.

Nemška delegacija upa, da bo na tej konferenci rešeno vprašanje odškodnine in določena celokupna vsota, ki jo morajo Nemci poravnati.

Vprašanje pošiljanja premoga na Francosko še ni rešeno.

Berlin, 12. jul. — Vladi na Bavarskem in v Virtembergu sta se postavili po robu spaki konferenci in osrednji vladi v Berlinu glede znižanja armade. Obe vladi sta brzojavili v Berlin, da pod nobenimi pogoji ne dovolita razoroženja in demobiliziranja civilne armade ne vojaške policije na Bavarskem in v Virtembergu.

REPUBLIKANSKA STRANKA PORAZENA V SEVERNI DAKOTI.

Washington, D. C. — "Hozana" so zakričali vlezniški listi, ko so došla prva poročila iz volilnih okrajev o izidu primarnih volitev. "Zmagala je republikanska stranka. 'Farmarska neustrankarska liga' je mrtva," je vrškalo v gozdu vlezniških listov. Vesele je bilo kratko in je trajalo, dokler niso prišla dohajajo poročila o volitvenem rezultatu bolj pogo stoma. Tedaj so spoznali golo resnico, da so bili republikanci pri primarnih volitvah strahno tepeni. Podlegel je celo sedanji republikanski senator Gronna, o katerem zda vlezniški časopisje poroča, da se je mislil tako ali tako umakniti iz politike. Ta poraz je silno prestrašil matadorje republikanske stranke, ker se boje, da izgube večino v senatu.

SESTNAJST TUJECMECEV SE JE POSLOVILO Z OTOKA SOLZ.

New York, N. Y. — Naseljeniški komisar Hayes naznanja, da je pobegnilo z Ellis Islanda šestnajst tujecmecev.

Kakšni so ti nameni, se pa pokaže prav zanesljivo, ko prične gospoda v Wall Streetu spreminjati svoje namene v prakso.

ZAVEZNIKI PROSIJO RUSIJO ZA PREMIRJE.

Poljska mora takoj prositi sovjetsko vlado za mir. To je sklep glavarjev entente, ki predlagajo Rusiji, da se skliče splošna konferenca obmejnih držav za določanje vseh mej. Poljaki razočarani, ker ne dobe pomoči. Umikanje poljskih čet se nadaljuje.

Spa, 12. jul. — Poljska mora takoj prositi sovjetsko Rusijo za mir. To je sklep zaveznikov, ki so na prošnjo Grabskega ponudili v imenu Poljske premirje sovjetski vladi v Moskvi.

Grabski, razočaran, ker ni dobil pričakovane pomoči od zaveznikov in ko je izvedel, da je Anglija sklenila trgovsko pogodbo z Rusijo, ni več zakrival nevarnosti, v kateri se nahajajo Poljaki. Ko je Grabski videl, da ni mogoče dobiti zavezniški čet, je upal, da dobi vsaj finančno pomoč in potrebni vojni material, ali ententa ne more dati niti tega. In tedaj je Grabski obupno vzkliknil: "Ako nam nočete pomagati v vojni, pomagajte nam saj doseči mir, da ne izgubimo našega ozemlja."

Zavezniki so sprejeli prošnjo, da pomagajo Poljakom doseči mir, toda prej morajo izprazniti zadnjo ped ruske zemlje, pravzaprav se morajo odreči tej zemlji, kajti Poljaki so ozemlje že izpraznili sami pod pritiskom ruskih rdečih čet. Poljaki, ki so pred dvema mesecema sanjali o "zgodovinski meji" iz leta 1772, se morajo zdaj zadovoljiti s svojo narodnostno mejo. S tem je ententa sama priznala, da je Poljska začela ofenzivo proti Rusiji zato, da si prisvoji tuje ozemlje.

Zavezniki so večeraj poslali v Moskvo predlog za premirje med Poljsko in Rusijo s sugestijo, da sovjeti sprejmejo sledeče tri pogoje:

1. Poljaki se umaknejo na svoje prave meje; 2. po premirju se vrši konferenca zastopnikov vseh ruskih obmejnih držav in sovjetske Rusije, na kateri naj se določi vse meje; 3. ako sovjeti zavrnejo premirje in nadaljujejo napade na Poljake onkraj njihovih postavnih mej, bodo zavezniški pomagali Poljakom braniti omenjene meje.

Po zadnjih vesteh iz Poljske so boljševiki že prekoračili poljske narodnostne meje na več mestih.

Grabski je brž telegrafiral generalu Pilsudskemu, da naj začne pogajanja z boljševiki za premirje.

Francoski ministrski predsednik Millerand je sprva nasprotoval Lloydu Georgu za premirje in mirovno ponudbo Rusiji, ali ko se je prepričal, da so poročila o odločilnem porazu Poljakov resnična, je umaknil svoje trmoglavo stališče napram sovjedom in pristal, da Poljaki prosijo za mir s posredovanjem zaveznikov.

London, 12. jul. — Iz Varšave poročajo uradno, da so Poljaki izpraznili vse postojanke ob reki Berezini in južno od reke Pripe ta; severno od Rovna so se poljske čete umaknile na zapadni breg reke Horyn. V podolli se nadaljuje umikanje Poljakov.

Iz Moskve javljajo istočasno, da so ruske sovjetske čete okupirale Smoljevič in Sarny severno od Rovna. Sarny je spajališče dveh železnice. Boljševiška kavalarija je prišla pred trdnjavo Dubno v Voliniji. Na južnem koncu fronte so rdeče čete vzele Novo Ušiceo.

Londonški listi so večeraj objavili depešo, da so ruske čete zmago slavno prikorakale v Minsk, kjer so bile sprejete z velikim navdušenjem od prebivalstva.

POMILOŠČENJE SOVRAŽNIH TUJECMECEV OKOLI 15. JULIJA.

Washington, D. C. — V političnih krogih govore, da pomilostitve dne 15. julija veliko število interniranih sovražnih tujecmecev.

KAKO SO ZAVEZNIKI IGRALI IN IZGUBILI IGRO.

Stockholm, 12. jul. — Militaristični polom Poljske in smage ruskih sovjotov so potresle vse balistični svet. Tukajšnji konservativni krogi obsojajo zavezništvo, ki so porinili Poljske v past, v kateri so jih sedaj pustili. Amerika je dala Poljakom ogromni vojni material, Francija skoraž sastonj in dvajset častnikov, Francija je dala 3500 oficirjev, Anglija pa tanke, letala, uniforme in denar. Načrt je bil, da bo Poljska diktrirala Rusiji mir, kadar okupira Ukrajinu, adaj pa, ko je namesto smage doživela strahovit poraz, ji svetujejo zavezniški, da naj prosil za mir.

AVTOKRACIJA NA JAPONSKEM SE MAJE.

Demokratski elementi zahtevajo odpravo militarizma.

VELIKA NEZADOVOLJNOST NA JAPONSKEM.

Tokijo, 10. jul. — (Associated Press). — Še dolgo let ni bila Japonska v tako velikem političnem in gospodarskem viharju kakor je danes. To se najbolj vidi iz prispevkov v parlamentu, kakršnih še ne pomni zgodovina japonske zbornice. Večina poslancev sicer podpira vlado, toda to ne brani energični manjšini, da ne bi kritizirala vlade.

Opozicijska stranka, ki se imenuje Kensei-Kaj, je organizirala vse svoje sile proti militarizmu, ki so zakrivali imperialistično gibanje v Sibiriji in na Kitajskem in zavozili japonsko gospodarstvo, tako da je danes Japonska na robu gospodarskega poloma. Industrijska kriza še vedno traja in število brezposelnih delavcev je že naraslo na dva milijona.

Stranka Kensei-Kaj, v kateri so zbrani vsi liberalni in demokratski elementi, je dobila dobro oporo v bivšem justičnem ministru Jukio Ozakiju, ki se je nedavno vrnil s potovanja po Ameriki in Evropi. Ozaki je po svojem povratku v domovino takoj izstopil iz vladne stranke Seijun-Kaj in napovedal neoposni boj proti japonskemu militarizmu, ki je po njegovem mnenju kriv, da ves svet danes sovraži Japonsko.

Ozaki je pred par dnevi izjavil, da Japonska ne bo nikdar imela prijatelja med drugimi narodi, dokler se ne otrese tiranstva militaristične klike, ki je zdaj na krnilu.

Danes je manjšina v parlamentu predložila nezaupnico napram vladi in zahtevala, da vlada odstopi, ker noče dovoliti splošne volilne pravice in ker je povzročila finančno krizo v deželi. Predlog je propadel z 283 glasovi proti 145. Kljub temu pa kensei-kajevci niso izgubili poguma in nadaljevali bodo boj z vsemi silami.

Harbin, Mandžurija, 9. jul. — Japonske čete prične izpraznjevati Transbaikalijsko 20. julija in izpraznitev bo končana v enem mesecu. Japonci, ki zapuste Sibirijo, poldejo v Mandžurijo.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo deloma oblačno in morda deževni nalivi. Južnozpadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 73, najnižja 66. Sonce izide ob 5:26, zaide ob 8:26.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (svoje Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (Julija 1-20) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAM PLOVENO? — V KRIZO?

Nekaj tednov je minilo, ko je Prosveta poročala, da nameravajo denarni mogotci po končanih konvencijah starih strank vprizoriti paniko. Takrat je mogoče marsikateri čitatelj skimaval z glavo in ni hotel verjeti, da se že tako kmalu bliža toliko hvaljena prosperiteta svojemu koncu.

Oglejmo si delavski položaj, pa smo na jasnem, v koliko se je "Prosveta" s svojim poročilom približala resnici.

Odborniki strokovne organizacije strojnikov v Chicagu pravijo, da je deset odstotkov njih članov brez dela. Iz Bostona je prišel glas, da je volneni trust pričel zapirati svoje tovarne in da je okoli štirideset tisoč tekstilnih delavcev brez dela. Iz Pittsburgha so poročali, da bo ustavljeno delo v železarnah in jeklarnah, če se ne spremeni položaj na železnicih in da bo samo v pittsburghskem okraju okoli dve sto petdeset tisoč delavcev vrženih na cesto.

Dnevnik "Chicago Tribune" je pred dobrim tednom poročal, da je samo v calumetskem distriktu, to je južno od Chicaga okoli osem in osemdeset tisoč delavcev brez dela.

Iz premogovniških okrajev prihajajo poročila, da delajo s polovičnim časom, ali da je delo sploh prenehalo v premogovnikih. Le malokje delajo v rudnikih s polnim časom. Premogovniški podjetniki se izgovarjajo, da primanjkujejo železniški vozovi.

Pa še en pojav je tukaj, ki se ne da prezeti. Cene pri oblekah in čevljih so nekoliko padle. Ljudje, ki študirajo socialne pojave, pravijo, da prične cene vselej padati najprvo pri obleki in čevljih, kadar nastane depresija na trgu, ker ljudje najlažje pogreše obleko. Nekateri pa trdijo, da je ljudstvo prenehalo kupovati obleko, perilo, čevlje itd., ker so bile cene previsoke.

Zanimive vesti se pa najdejo o položaju v listu, ki ga izdajajo bankirji v Chicagu. V tem listu prikazujejo, da je navadna pravljica, če listi poročajo, da je premalo produciranega blaga v deželi. Iz lista je posneti, da imamo preveč produciranega blaga, ali pa ljudstvo konzumira premalo produktov. Nekaj je, kar naznanja, da prihaja kriza.

List tega ne pove direktno, ampak pravi, da so se cene v prodaji na drobno nekoliko znižale, ker ni konzum velik, toda cene v trgovini na debelo niso še padle, čeprav se množe produkti v zalogah tovarnarjev in trgovcev na debelo.

Znamenja za gospodarsko krizo so tukaj, o tem ni dvoma. Teh znamenj ne izbriše tudi tajeje velebizniškega časopisja, da teh znamenj ni. Vprašanje je le, ali se denarnim mogotcem posreči odvrniti paniko vprav sedaj pred volitvami ali ne, kajti za gospodo v Wall Streetu je ob tem času zelo neprijetna reč, ne radi tega, ker imajo usmiljenje z delavci, ampak boje se, da jim panika ob tem času škodi prvi tork v novembru, ko bodo splošne volitve. Gospodje so se sicer pri obeh starih strankah tako dobro zavarovali, da jim je vseeno, če je izvoljen Harding ali Cox. Ali takega zavarovanja nimajo pri izvolitvi kongresnikov in senatorjev, ker se lahko dogodi, da se združijo v mnogih krajih socialistična stranka, "Farmarska liga" in delavska stranka, da porazi kandidata starih strank.

Taka združitev strank, ki zastopajo izkoriščane sloje — delavce in farmerje — v kongresnih in senatorskih volilnih okrajih, je pa zelo neprijetna reč za gospode v Wall Streetu, ker ni tukaj le možnost, da pride v kongres nekaj mož, ki ne dajo počenega groša za želje denarnih mogotcev v Wall Streetu, ampak dogodi se lahko, da delavci in farmerji dobe večino v nekaterih državnih legislaturah. Tu je torej nevarnost za denarne barone!

Delavci in farmerji se pa ne smejo ozirati na to, če pride panika pred splošnimi volitvami, kajti če ne pride zdaj, se pojavi kasneje, ampak združiti se morajo proti kandidatom starih strank v volilnem boju, če hočejo doseči take uspehe, da bodo obračunali z denarnimi mogotci na legalen način, če po končanih volitvah pride panika.

Poziv na vse slovenske mladeniče in mladenke.

University of Dubuque — Valparaiso University.

"Isobrazba je ved vredna kot vse drugo na tem svetu. Kajti slovo, znanje in druga imenja lahko izgubimo ali nam vrnemo, če jih ne bomo varovali. Kar se pa bodeva v vsem življenju naučili, je vaše doživetje."

"Resnica in trajno veselje se more doseči edino s izobrazbo in v izobrazbi sami."

Letos se že četrteletno obračam do vas, slovenski mladeniči in mladenke v Zdr. državah. Kakor prejšnja leta, tako bom tudi letos poslal ta klic med vas v nadi, da se bo marsikateri izmed vas čitajo to vabilo odzval in prišel sem v to šolo.

Umetnost je, da na tem mestu omenim, da prejšnja tri leta, posebno še ko sem razposlal prvi "Poziv", namreč poleti 1917, nisem bil tako siguran, kot sem sedaj. Kajti zavedal sem se dobro, kako odgovornost prevzamem s tem, ko kličem slovensko mladino, da naj pride v tukajšnje učilišče, v katerem sem jaz.

Resnica je, da se je meni zelo dopadlo in priljubilo to ameriško učilišče in sicer takoj prvo leto, 1916, ko sem bil v pripravljalnem oddelku in ko sem spoznal izredno lepo in dobro priliko za vse naše slovenske fante in dekleta, ki bi prišli v to šolo. In ko sem razposlal pred tremi leti prvi tak "poziv" sem se nehoti vprašal, ali se bodo drugi slovenski fantje in dekleta že prišlo sem v to šolo, znali in mogli prilagoditi se novemu spremenjenemu ameriškemu šolskemu sistemu in življenju, in ali bodo drugi slovenski fantje, ko pridejo v to šolo spoznali izredno lepo in dobro priliko za dosego izobrazbe in se teh možnosti in prilik tudi poslužili?

In odgovor preteklih štirih let na učilišču v Dubuque govori: "Da." In to se ne tiče samo moje osebe ampak tudi vseh drugih slovenskih dijakov in dijakin, ki so obiskovali tukajšnje učilišče zadnja štiri leta.

Taki in podobni obetniki so me obhajali ko sem pred tremi leti pisal prvi "Poziv". Jaz sem se dobro zavedal, da bi lahko en sam slovenski fant, ki bi slučajno ne bil zadovoljen s tem učiliščem, veliko škodil ugledu in zaupanju tukajšnjega učilišča kakor tudi začetni akciji, ako bi javno razglasil, da ni mogoče dobiti kake posebne izobrazbe na tem učilišču. S tem bi odvrnil marsikatero dijaka ali dijakinjo od tega zavoda.

Toda letos imam pa popolno zaupanje in nimam nikakih pomislekov, letos se mi ni treba sklicevati samo na moj napredek ampak sklicujem se lahko na druge moje tovariše, ki so bili v tem zavodu. — Kako se je množilo število slovenskih dijakov na tukajšnjem učilišču, lahko vsakdo razvidi iz naslednje statistike: Leta 1917 sem bil jaz sam; leta 1918 je bilo že osem slovenskih dijakov na tukajšnjem zavodu; leta 1919 je bilo že 17 slovenskih fantov in zadnje leto 1920 dvajset. In sleherni izmed teh dijakov je bil pred vstopom v to šolo priprosto tovarniški delavec ali pa rudar. Edino hrepenenje po izobrazbi je napotilo te slovenske fante, da so prišli v ta zavod. In vsakdo je zadovoljen in je dobro napredoval. Iz tega lahko vsakdo razvidi, da ima vsakdo priliko za študiranje brez razlike, kak poklic ima, ali je priprosto tovarniški delavec ali rudar ali opravlja kako drugo delo, samo da ima trdno in odločno voljo se učiti, in da si resno želi izobrazbe.

Oziroma se na ravnanje pretekla štiri leta, odkar so pričeli zahajati slovenski fantje v ta zavod, na velik uspeh vseh teh dijakov, se letos ponovno obračam na vse slovenske fante in dekleta ter jih pozivljam, ako imate veselje do učenja in željo po izobrazbi ter trdno in odločno voljo se učiti, da naj se prigrizajo in naj pridejo sem. Ne smete imeti nikakih pomislekov v nobenem oziru. Hrabro je treba premagati vse zapreke in nikomur se ni treba bati, da bi ne bil vsprejet v ta zavod. Izjavljam, da jaz sam prevzamem vso odgovornost za vsakogar, kdor se prikladi in sicer od onega dne, ko bom naznanil vsakomur, kdor se je prikladal, da lahko pride v ta zavod. Pomagal bom tudi vsakemu slovenskemu fantu, ki bo prišel hoditi v to šolo, pri njegovem učenju prvo šolsko leto, kolikor mi bo le mogoče. Kajti dobro vem, kako človek čuti,

ko se poda v tuje mesto ali pa v popolnoma nepoznan kraj in posebno še, ako si izbere nov poklic. Jaz sam sem imel vsakovrstne pomisleke, stavlje so se mi velike zapreke in razne ovire, ko sem zapustil rudnik in se podal v šolo, katere sem pa vse hrabro premagal. Ko sem prišel v ta zavod, ni bilo nobenega Slovenca tukaj, jaz sem bil prvi. Toda kmalo sem spoznal, da so bile vse prejšnje ovire in zapreke samo namišljene in počutil sem se prav dobro, akoravno sem bil med takorekoč popolnoma tujim narodom. Povdariti moram tudi, da nisem bil zmožen angleškega jezika, ko sem prišel sem in sem se istega naučil tukaj, in da sem v stari domovini obiskoval samo štirinajstredno ljudsko šolo, kot večina vseh Slovencev, ki so naseljeni v Ameriki.

Nikomur ni treba misliti, da je šola nekaj skrivnostnega in da je samo za nekatere. Ne, šola je za vsakogar, kdor se le hoče učiti. In ako bi bila šola v resnici nekaj izrednega, bi ne bilo v Zdr. državah nekaj nad dva milijona dijakov. Tudi ni treba misliti nikomur, da mora imeti vsakdo, kdor pride sem v ta zavod, bogve koliko šolske podlage ali da mora biti že bogve kako učen. Ne, v šolo pride človek zato, da se kaj nauči. Šola ni zato, da bi kdo kazal že prejšnje svoje učenje ali kaj da zna. Šola je dotični prostor, kjer se vsi učimo in ko zapustimo šolo in se podamo v javnost, v življenje, šele potem kažemo, kaj smo se naučili v šoli in kaj znamo, ko si služimo kruha, da porabimo to, kar smo se naučili bodisi v našo lastno korist ali pa v dobrobit svojega naroda in človeštva sploh.

Vsakdo naj pomisli to, da je izobrazba nekaj, kar se ne more preceniti niti ne prehaliti. Nič ne more opisati, kaj je izobrazba, ampak izobrazba popolnoma preobrazila človeka. O tem se je že vsakdo lahko prepričal na svoje lastne oči. Resnica je tudi, da kak človek hitreje dobi izobrazbo in več, kot pa kak drugi. Resnica je tudi, da marsikak zlorablja ono, kar se je naučil v šolah, v škodo in zatiranje svoje bližnjega. Toda izobrazba sama ni tega kriva. Ali je nož kriv, ako ga kdo rabi v nepošteno svrhu? Ali je pero krivo, ako ga kdo zlorablja, ko z njim piše? Ne. In nož ter pero sta potrebna za vsakdanjo življenje in brez njiju bi sedaj sploh ne mogli obstati. Ravno tako je tudi z izobrazbo. Ako kak zlorablja svojo izobrazbo in kar si je pridobil, ki je zahajal v šolo, v škodo in zatiranje svojega bližnjega, ni kriva izobrazba. Da je pa izobrazba prepotrebna za razvoj človeštva in človeške družbe sploh, temu ne bo nihče ugovarjal. In ker vsi hrepenimo po napredku, po izobrazbi, radi tega se moramo poslužiti vsake nam dane prilike, da se učimo in učimo, da izpopolnimo našo izobrazbo.

Jaz nikakor ne mislim, da bodo vsi oni, ki bodo prišli letos prvič v to šolo, ostali v šoli več let in dovršili vse razrede. Najbrže jih bo polovica teh, kolikor jih bo prišlo, ostalo le eno ali dve k večjemu tri leta, da si bodo boljše priučili angleškega jezika in tudi izpopolnili prejšnje svoje znanje in nekaj tudi še priučili, kar bo vsakomur zelo veliko koristilo pri vsakdanjem delu in cellem boljšem življenju. Toda marsikdo, ki je imel prej namen ostati samo eno ali dve leti, se bo premislil in ostal tri ali štiri leta, in kak bo še celo nadaljeval šolo in končal vse razrede. — Pojasniti pa moram dotičnim, ki bodo imeli namen ostati le eno ali dve leti, da se bodo učili le o njih predmetov, katere si bodo sami izbrali ali želeli poleg angleškega jezika. Kajti v tem zavodu je posebno težaj za angleški jezik le za one inozemce, ki imajo namen se priučiti angleškega jezika. Omeniti moram pri tem, da si bo vsakdo priučil poleg angleškega jezika tudi marsikaj koristnega za celo svoje življenje v tem času.

(Koniec prihodnjic).

FORDOVA KOMPANIJA JE KUPILA VELIKO ZEMLJIŠČE.

Detroit, Mich. — Fordova kompanija je kupila od Detroita Toledo in Ironston železniške družbe 400.000 akrov žme. V zemlji se nahajajo tudi rudniške plasti. Kompanija namerava tukaj igrati tovarno, v kateri bodo izdelovali lesena ograjna za avtomobile. V tovarni bo delalo 2.500 delavcev.

Inozemstvo.

Nemški kmetje pretepli ekscelsorjevega brata.

Berlin. — "Ost Preussische Zeitung" poroča o "težki usodi," ki je zadela bivšega princa Henrika, brata Viljema Hohenzollerna. Henrik stanuje v svojem gradu Himmelsmarku na deželi v Slezvig-Holštajnu in poročilo se glasi, da je 60 kmetovskih duinarjev udrl v grad in preiskali so vse kote za orožjem. Ko niso našli orožja, so vzeli princa na dvorišče in mu zapovedali: "Galopiraj, Henrik!" Brat bivšega cesarja je moral teči v krogu kmetov, ki so ga suvali in mltili s pestmi. Na to so ga zaprli v ječo v Berckensferdu, kjer ga niso pustili spati več noči.

List dostavlja, da so se kmetje na enak način znešli nad mnogimi drugimi visokorodnimi grajskimi v Slezvig-Holštajnu.

Bivša francoska cesarica umrla.

Madrid, Španija. — Tukaj je umrla 11. julija bivša francoska cesarica Evgenija, žena Napoleona III., ki je izgubil prestol leta 1870 v nesrečni vojni z Nemčijo. Evgenija je doživela visoko starost 94 let.

(Z ekscelsorjevo Evgenijo je legla v grob oseba, ki je igrala pred petdesetimi leti največjo ulogo v takratni monarhistični Franciji. Napoleon III. je bil le figura in pravi vladar je bila njegova žena Evgenija. Sama se je hvalila, da je bila vojna z Nemčijo njena vojna, toda ta vojna je pokopala njeno gospodstvo in Napoleonovo dinastijo. Napoleonu so Nemci ujeli v bitki pri Sedan in dve leti pozneje je umrl pozabljen v preganstvu na Angleškem. Politika Evgenije je dobro znana tudi Američanom, kajti ustanovitev mehiškega cesarstva z Maksimilijanom na čelu ob času civilne vojne med južnimi in severnimi državami (1860-64) je bilo njeno delo).

Za mir s Rusijo.

London, 12. jul. — Angleška delavska delegacija, ki se je vrnila iz sovjetske Rusije, je izdala apel za takojšnji mir s Rusijo. Delegacija pravi, da se po vsej Rusiji vidijo učinki brutalne blokade.

Boljševiki zavladali v Transbajkalu.

Harbin, Mandžurija, 11. jul. — Pokrajinska vlada v Transbajkaliji, ki ima svoj sedež v Verhne-Udinskiju in katere je bila v začetku socialistično - zemeljsna kombinacija, je prišla pod kontrolo boljševikov, ki imajo večino v odtoni provizorični skupščini. Boljševiki večina je pod vodstvom Krasnoščelkova, ki je bil pred enim letom odvetnik v Chicagu pod imenom Jankel Todelson.

Dvoboj zaradi Carranzove smrti.

Mexico City, Mehika. — Generala Mariano Gonzales in Jacinto Trevino sta aranžirala dvoboj. Gonzales je obdolžil Trevino, da je zadnji odgovoren za smrt bivšega predsednika Carranze in vsled te obdolžitve je Trevino pozval Gonzalesa na dvoboj.

Zavezniki nočejo olajšati turških pogorov.

Spa, Belgija, 12. jul. — Zavezniki delegacije so večeraj odobrili odgovor na turški ugovor proti mirovnim pogojem. Odgovor se objavi 17. julija, ko bo izročeni turški delegatorji v Versaillesu. Znano pa je, da morajo Turki podpisati pogodbo, kakršna je bila predložena izvežmi z nekaterimi majhnimi modifikacijami.

Bivši ogrski sovjetski komisarji pred sodiščem.

Budapešta. — V ponedeljek je bila odprta sodna obravnava proti bivšim poverjenikom ogrske sovjetske vlade kolikor jih ni pobegnilo čez mejo. Prvi je bil zaslišan Peter Agoston, komisar zunanjih zadev v Bela Kunovi vladi. Drugih obtožencev je deset. Vsi so obtoženi umorov v zvezi z ekscelsorji protirevolucionarjev. Obravnavo vodi sodnik Stocker.

Vstaja proti Anglešim v Meso-potamiji.

London, 12. jul. — "Times" so prejel brzojavko iz Teherana, ki sporoča, da je položaj v Mezopotamiji zelo resen za Angleže. Vstaji so pretrgali železniško zvezo med Bagdadom in Basro na treh krajih.

All cerkev poboljša ljudi?

MORILEU JE HODIL V CERKEV, NI PIL NE KLEL.

Zakaj je umoril svojo ženo: da ne polasti denarja ali da se je rešil? Chicago, Ill. — Zločin, ki ga je izvršil Carl Wanderer, je bil pretehtan in izdelan v detajlih, priden je Wanderer izvršil dejanje. Ubil ni le svoje soprogo, ampak tudi ubogega "trampa," ki ga je najel za en dolar pet in dvajset centov, da vprizori dozdnevni parski napad.

O morilecu izjavljajo vsi, ki dobro poznajo, da je rad hodil v cerkev, ni kadil, pil in klet. Toda je bil ženin, kakršnega si želi vsa ka mati, ki pridno hodi v cerkev. Kaj je bil morilec motiv, da je izvršil hudodelstvo? On pravi, da je ni ubil zaradi denarja, ker bi bil moral potrošiti za pogreb najmanj osem sto dolarjev. On trdi, da se jo je hotel rešiti, da se vrne zopet v armado, ki bi lahko udobno živel, kajti bil je lajtnant v armadi. Stariši njegove žene izjavljajo, ako je to res, pravi, da ga ni nič ovrlo, da je stisnjo svojo soprogo in se vrne v armado.

Psihologični eksperti se trudijo dokazati, da je Wanderer rojen hudodelec.

Najbrž je verjetno to, kar Wanderer izpovedal. Rešiti se hotel svoje soproge, da se vrne v armado. Izdelal je načrt za umor, tako, da velja v očeh neumnih ljudi za "velikega junaka," če pride njegov zločin na dan. Zakaj ni morilec pustil svoje soproge odšel v armado? Ker to ne gre tako lahko, kot kdo misli. Za ta oficirje v armadi ni prostora, tudej svojim soprogam. Zakaj ni bil sodnijsko od svoje soproge in tako v miru odšel v armado? Well, kdor se hoče ločiti od svoje soproge na sodnijski, mora imeti di vzroke za zakonsko ločitev, in vzrokov pa menda ni bilo. Pa nekaj je, kar je odločevalo. Wanderer ni zahteval zakonske ločitve, čeprav bi imel vzroke njo. On in ona sta prihajala skrajne verskih družin. Njegova soproga je celo pela na kora. Ona redno pohajala v cerkev in vedela tudi javno molila, kar je vada pri vseh rednih obiskovalci cerkve. V očeh Wandererjeve družine in starišev njegove proge je pa sodnijska ločitev, kona največji zločin, kajti po ukin cerkve je ločitev nedopustna. Tako vidimo, da je Wanderer izdelal načrt za dvojni umor, da ostane v očeh svojeve dekristian in pred javnostjo pa velik junak. To so bili najbrž motivi za zločin, ki pa jasno govori, cerkev ne poboljša človeka, ampak da človek uravnava svoja dejanja po razmerah, v katerih živi in po vplivih, ki se rode iz razmer in nanj učinkujejo, ne da na to, če hodi v cerkev ali jo nikdar ne vidi od znotraj.

Razmere in vplivi so vedno neježi kot volja človekova. Č bil Wanderer res rojen hudodelec ne bi čakal toliko let, da izvrši svoj prvi zločin, ampak pričel bi že dosti prej svoje zločinske karijero. O Wandererju ni dvoma, da je verski človek, kajti izpraševanju pred državnim pravdnikom je rekel: Kdo ve, mu bo soproga odpuščala.

S temi besedami je povedal, verjame v posmrtno življenje, verjame, da mu bo zločin odpuščen, če napravi pokoro. To je tista slaba moralna stran cerkve, ne pa nauka, ker ne utrdi v človeku edino pravilnega čustva, če drugemu človeku storil krivico ne moreš te krivice poravnati, kdor več. In zato mora biti človekovek vedno prepričan, in vprašati mora sam sebe, kaj izvrši kakšno dejanje, če njegovo dejanje ni krivica za njegovo bližnjaka. In kljub takemu stališču izpraševanju samega sebe še padejo ljudje, ker so razmer v katerih žive, in vplivi, kateri so podvrženi, močnejši kot so volja. Vprav Wandererjev zlogovori jasno kot beli dan, da v nekem nima svobodno volje in da di njegovih dejanj ne vodi volja.

Rusko-litvinska mirovna konferenca.

Moskva, 10. jul. — Adolf Joffe, zastopnik sovjetske Rusije na ravnici konferenci z Litvijo, je izjavil danes, da bo mir podpisan v nekaj dnevih.

WANDERER JE PRIZNAL
DVOJNI UMOR.Ubil je svojo soprogo in najetega
"trampa".

Chicago, Ill. — Carl Wanderer, bivši lajtnant, je odgnil zaveso misterija, v katerega je bila zavita smrt njegove soproge in nekega neznanca. Dogodki so se razvili, kot da se čita "sundroman" najslabeje vrste.

"Umoril sem oba," je rekel Wanderer, ko po dolgem tajanju ni mogel nič obdržati tajnosti zase. Po teh besedah je hladnokrvno opisal dogodke v pisarni državnega pravdnika Hojnya, ki so se odigrali druga za drugim.

"Nisem hotel, da jo kdo drugi posejduje," je nadaljeval po kratkem molku. "Vrniti sem se hotel v armado. In mislil sem, da je najbolje zanj, če je mrtva."

Imeti je pa hotel tudi njene prihranke v visokosti tisoč pet sto dolarjev. In v tej želji je najbrž motiv za dvojni umor.

Izpovedal je, kako je najel na Madisonovi cesti "trampa", katerega niti on ni poznal po imenu, da vprižori navidezni roparski napad na njegovem domu, da tako ubije oba: svojo soprogo in "trampa". Ko je bila njegova izpoved končana, je skrbno prečital list za listom in podpisal list za listom, ne da bi se mu tresla roka.

"Želim, da me obesimo," je rekal okoli stoječim častniškarskim poročevalcem. "Upam, da se snidem z njo po smrti. Radoveden sem, če mi bo odpustila. Well, ljubil sem jo preveč, da bi jo prepustil drugemu možu. Toda sam nisem maral zanj."

Wanderer je napravil svojo izpoved, ko je spoznal, da ne more več tajiti dvojnega umora, kajti detektivski so tako skrbno zbrali vse dokaze, da je on morilec, da mu ni kazalo drugega, kot da prizna hudodelstvo.

Skozi več ur se je rogal prizadevanju njegovih izpraševalcev, ki so se trudili, da izvele izpoved iz njega. Toda zdela se je, da je ves trud zaman. Pokazali so mu sliko njegove žene večkrat, govorili so o detetu, ki je bilo pričakovano, ali Wanderer je imel zanje le porogljiv usmev okoli ust. Detektivski so ponovili prizor umora, kakor se je izvršil po njih mislih. Ko je obedel, pa tudi to srečstvo ni imelo na njega najmanjšega vtisa. Wanderer se jim je smejal in rekel: "Jaz sem nedolžen."

Šele proti večeru, ko je spoznal, da ni rešitve, je rekel naj mu prinesejo mlo in britve, da se obrije, na kar napravi izpoved.

Ko je bil obrit, je sedel na stol, poleg njega pa stenograf in pričel je prepovedovati dogodke, ne da bi bilo v njem opaziti kakšno spremembo.

Dan pred umorom je prišel do spoznanja, da se je naveličal svoje soproge, ki je bila pevka na cerkvenem koru. V soboto ji je naročil, naj gre na banko in dvigne denar. Govoril ji je, da kupi hišo. V svoji glavi je izdelal načrt, kako se je reči in vrne zopet v armado, kjer ga je čakalo po njegovi sodbi udobno življenje. Ko mu je povedala, da je denar v predalu, jo ni vprašal po velikosti vsote.

Vpndeljek je kupil nož, ki naj bi služil v očetovi mesnici. Ko je kupil nož, je šel zapadno po Madisonovi ulici, kjer se je seznanil s neznanecem, ki se zdaj leži nepoznan v mrtvašnici. Ponudil mu je delo za voznika tovornega avtomobila. Dogovoril se je z njim, da se še isti večer snideta blizu mesnice njegovega očeta na Loganovem bulvarju. Po delopustu sta šla k njegovemu bratranecu Fred Wandererju, od katerega si je izposodil avtomatično pištolo. Tam je dejal najetemu "trampu", da se kasneje srečata na vogalu Lincolnove ceste in Lawrencejeve ulice. Tramp je imel slediti njemu in njegovi soprogi od kinematografskega gledališča do doma, kjer vprižori po dogovoru navidezni roparski napad.

Zdaj je bil bivši lajtnant Wanderer domov in je večerjal s svojo soprogo, katero je umoril dve uri kasneje. Ko sta zapustila dom, je Wanderer vzel svojo avtomatično pištolo in jo vtaknil v žep. V avtomatično pištolo svojega bratranca je vtaknil sedem nabojev. Šla sta v kinematografsko gledališče in ob devetih je Wanderer sgestiral, da se vrne domov. Prišla sta do vogala, na katerem je čakal nanju neznanec, ki je njima sledil v vežo.

Po dogovoru je neznanec od njiju zahteval denar.

Wanderer je pričel streljati z obema pištolama. Bil je nervozen in prvi strel je zadel tla. Prihodnja dva strela sta zadela njegovo soprogo. Tri kroglice so pa zadale "trampa". Wanderer je oddal še štiri strele v steno, na to je planil na neznanca in ga bil po glavi, da bo molčal prav zanesljivo, kadar pride policija. Po izvršenem umoru je položil samokres svojega bratranca poleg neznanca. In to je bila njegova napaka, ki je povzročila, da je bil razkrinkan kot morilec. Na samokresu je bilo znamenje "C-2282" in Wanderer ni mislil, da vprav to znamenje postane zanj usodopolno. Policija je kmalu pronašla, da je samokres kupil njegov bratranec, na kar ga je vtaknila v zapor. Takoj po dogodku je Wanderer nastopil v ulogi velikega junaka, ki je ubil morilca svoje žene. Govoril je hladnokrvno in policija ga je izpustila, da ga kasneje zopet vtakne v zapor, ko je nabrala prve dokaze, da je njegova povest o junaštvu izmišljena reč.

TRIJJE ORGANIZATORJI RU-
DARJEV UMORJENI.

Huntington, Wa. Va. — C. F. Keeny, predsednik 17. rudarskega distrikta, je odposlal brzojavko, v kateri pravi, da so bili v okolici Williamsona umorjeni trije organizatorji rudarske organizacije U. M. W. of A. Zločin so najbrž izvršili kompanijski najemniki, ki so streljali na rudarje iz zasede.

Fred Mooney, distriktni tajnik, je bil ob enem pozvan v brzojavki, da naj se nemudoma vrne v Charleston.

NEUMNA PREIZKUŠNJA.

Niagara Falls, N. Y. — Charles Stevens iz Bristola je plačal svoj bedasti poizkus, da zdrkne prek Niagarskih slapov v sodu, s svojim življenjem. Hotel je posnemati Ano Edson Taylerjevo in "Bobby" Leacha, ki sta preplula slapove v sodu.

Stevens je zlezel v sod vprico svojih prijateljev, na kar ga je motorni čoln vlekel tako daleč, dokler je bilo varno. Tukaj ga je spustil in Stevens je srečno prišel s sodom prek manjših slapov, ko je pa priplul v sodu do velikega slapa, podobnega konjski podkovi, so videli zdrkniti sod po slapu, toda ni se več prikazal na površje. Nekoliko nižje so ribiči potegnili iz vode kose zdrobljenega sode, o Stevensu pa ni bilo duha in sluha.

ROJAKI!

Kdor želi dobiti iz starega kraja svoje ljudi v Ameriko naj se obrne takoj na nas, ker Mr. Štrukel, ki potuje sedaj po Ju-koslaviji nam sporoča, da bo vzel vse tiste seboj in jih osebno vodil do New Yorka ter jim kolikor mogoče olajšal potovanje.

Jako ugodna prilika se tudi nudi, kdor hoče poslati kaj svojcem naj si je denar ali bakse, ker naša podružnica, ki smo jo sedaj ustanovili v Ljubljani izplačuje potom Kreditne Banke in dostavlja poslano blago.

Vsa tozadevna pojasnila daje naše centrala:

STRUKEK & HORAK,
European Trading & Export
Company,
88 Ninth Ave., New York City.

SIPIKARTA IZ TRSTA V NEW
YORK STANE SAMO \$30.00

Najmanjša svoja, kar računajo agentje za karto iz Trsta do New Yorka je \$88.00. Če hočete dobiti svojo rodbino ali prijatelje iz starega kraja v Ameriko, obrnite se za pojasnilo in potrebne listine na

MATIJA SKENDER
javni notar za Ameriko in stari
kraj
5227 Butler St., Pittsburgh, Pa.
Prihranil vam bo denar. — On
je za narod, narod je za njega.

DOPISI.

Indianapolis, Ind. — Glede delavskih razmer nimam kaj posebnega poročati: delamo se precej dobro in draginjo imamo tudi kot sploh po celi deželi.

Že toliko let gojena želja se je končno uresničila in zgradili smo "Slovenski narodni dom", ki je v ponos in kras celi slovenski naselbini. Na dan otvoritve se je marsikak rojak izrazil, da mi verjel, da bi se naši načrti kedaj uresničili in da bi zgradili "Slovenski narodni dom" v tako kratkem času. Pokazalo se je tudi na dan otvoritve, da je "dom" zgrajen na pravi podlagi, za splošne koristi cele naselbine.

Povečali smo tudi poslopje, da odgovarja vsem zahtevam in da lahko prirejamo v "domu" vsakovrstne zabave in druge prireditve. Toda s tem naše delo še ni končano in treba bo še mnogo dela predno dosežemo zaželjeni cilj. Ako bomo složni, bomo dosegli cilj, za katerega delamo, ker 'v slogi je moč'.

Opozarjam tudi delničarje, da se vsi prihodnja redna delničarska seja 18. julija t. j. Na ti seji bo podano šestmesečno finančno poročilo; nadalje moramo tudi ukreniti nekaj glede nameravane prireditve, ki je bila odložena. Pričetek seje točno ob drugi uri popoldne. Te seje naj se udeležijo sleherni delničar, komur je le mar napredek 'Slov. nar. doma'. — M. A. Pavell.

VABILO NA PIKNIK

ki ga priredi

Slovenski pevski zbor Jugoslavija

v nedeljo, dne 18. julija, 1920, na prijaznem prostoru rojaka Ivana Kukučbergerja na Hogback—
Moxham, Johnstown, Pa.

Na temu izletu bode Jugoslavija nastopila ter zapela več izbranih pesmi v mešanem in moškem zboru, poleg tega je Jugoslavija povabila svoje pevke pobratime pevsko društvo Bled in Conemaugh in Hrv. Pjev. društvo Rodoljub iz Johnstowna, ki bodeta sodelovala, da bode naša pesem čim bolj zoriha.

Na izletnem prostoru bode v obilnosti vsakovrstnih semeljskih dobrot poleg tega vsakovrstne zabave, ki bode ostala vsakemu udeležencu v trajnem prijetnem spominu.

Rojaki iz Johnstowna ter okolice, udeležite se tega izleta, po-
kažite, da ste zvesti sinovi naše Jugoslavije.

Vstopnina za moške je 50 centov. Ženske in otroci
so vstopnine prosti.

Vstopnice je dobiti pri vходу na prostor, ter pri članih društva,
kot predprodaja.

K obilni udeležbi Vam kliče

Iskreni odboji
Vasili dobrodošli!

Velika skupina naših rojakov
se bode vrnila v domovino
pod pokroviteljstvom in
v spremstvu poseb-
nega vodje.

Lastnik jugoslovanske banke, Henry C. Zaro, bode v kratkem poslal v domovino veliko skupino naših rojakov, kateri bodo potovali v spremstvu in zaščiti posebnega vodnika, kateri jih bode spremljal iz New Yorka v Evropo. Njegova dolžnost bode, da skrbi tekom potovanja za njihovo prtljago in da vse potnike banke Henry C. Zaro zavaruje glede nevarnosti in nezgod od časa, ko oni ostavijo ameriško obalo do tedaj, da pridejo oni do kraja.

Vsakdor, ki želi potovati s to skupino potnikov, naj
tako piše jugoslovanskemu bankirju Henry C. Zaro.

SPREMLJANJE POTNIKOV IZ STAREGA KRAJA
V AMERIKO.

Posebni zastopnik naše banke je že odpotoval v Evropo, kjer bode storil vse potrebno, da dovede Vaše sorodnike in znanca v Ameriko. Ves denar, katerega pošljete Vašim ljudem v stari kraj, bode on izplačeval. Radi tega naj vsi oni, kateri žele, da pridejo njihovi svoji v Ameriko in ki žele njim poslati denar tako, da slednjega sigurno in v najkrajšem času dobe, naj se zaupno obrnejo do našega državno pooblaščenega bankirja Henry C. Zaro.

POŠILJANJE DENARJA V STARI KRAJ.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pošilja denar v staro domovino po brzojavu in po pošti po najnižjem dnevnem kurzu in pod jamstvom.

MENJANJE DENARJA.

V naši banki je vedno v zalogi velika količina vsakovrstnega denarja v zlatu, srebru in papirju, katerega je dobiti po najnižji ceni.

LIBERTY BONDI.

Ti bondi se pri nas kupujejo in za nje se dobi najboljša cena. Mi jih tudi sprejemamo, kakor plačilo za parniške listke.

PREDUJMI.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pomaga tudi našim rojakom pri izplačevanju njihovih terjatev, kakor tudi pri iztirjanju njihovih plače.

POTNE LISTINE.

Pri nas je nastavljen poseben uradnik, katerega dolžnost je pomagati vsem v stari kraj se vračajočim potnikom pri nabavi potrebnih potnih listin in dovoljenj. To se izvrši hitro in brezplačno.

Pridite ali pišite za vse, kar potrebujete.

HENRY C. ZARO, bankir
39 Cooper Square, 3rd Ave., Corner 6th Str.
NEW YORK CITY.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 9 aprila
1904.

Iskreno 17. junija 1907
v dr. H. H. H.

GLAVNI STAN: 2837-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESEK.

Predsednik: Vincent Calkar, podpredsednik: Anton Hrest, Box 140, Cantonburg, Pa., sekretar: gl. tajnik: Math Turk, tajnik: bogdanov: gl. tajnik: Paul Burger, sekretar: gl. tajnik: Frank S. Tsvchar, upravni tajnik: gl. tajnik: Filip Gadiša.

POROTNI ODESEK.

John Underwood, predsednik, 408 Hay St., Springfield, Ill., Martin Zlatkovic, Box 276, Charleston, Ohio, Jos. Radlich, Box 432, Smithton, Pa., Frank Smerek, 2806 Prater Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESEK.

OBREDNE OKROŽJE: Paul Burger, predsednik, 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill. VZHOVNO OKROŽJE: Rudolf Pisterich, Box 438, Bridgeville, Pa. ANTON RADLICH, Box 72, White Haven, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Hrest, Box 140, Cantonburg, Pa., Jos. Radlich, Box 432, Smithton, Pa., Frank Smerek, 2806 Prater Ave., Cleveland, Ohio.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovic, predsednik, 15011 Waterville Rd., Cantonburg, Ohio, Jos. Ambrosi, 419 Pierce St., Evelevit, Ill., Jos. Kala, 1007 E. 24th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Zdravstveni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Abel, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Trdel, Box 101, Leavenworth, Pa. Jos. Kala, 1101 E. 24. St., Cleveland, Ohio. Mary Udrich, 1504 So. Madison Ave., Chicago, Ill.

VIRHOVNI KRAVNIK: Dr. F. J. Kera, 2202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jos. Petrovic.

POZORI: — Katerikonec na gl. odboru, ki daje v glavnem uradu, se vili najhla.

VSA PIRMA, ki se nahaja na polu gl. predstavnika na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORNE SE NASLOVI: Slovenski narodni dom S. N. P. J., 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se pošljejo gl. izvrševalnemu odboru in po vsebni so naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S SLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošljejo na naslov: Slovenski narodni dom S. N. P. J., 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: Jos. Petrovic, predsednik nadzornega odbora, 419 Pierce St., Evelevit, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: John Underwood, 408 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prihodnje gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Vsi prihodnji gl. izvrševalni odbor se naj pošljejo na naslov: "Prosveta", 2837-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

